

LATVIJAS REPUBLIKAS
VESELĪBAS MINISTRIJA

SPKC.gov.lv
SLIMĪBU PROFILAKSES UN KONTROLES CENTRS

Dati un fakti par bērnu mutes dobuma un zobu veselību

Zobu kariess un periodanta (smaganu) saslimšanas ir visbiežāk sastopamās hroniskās slimības, kuras izraisa sāpes, diskomfortu, kā arī samazina dzīves kvalitāti un ilgstoši neārstētas pieprasa dārgu ārstēšanu.

2013.gadā zobārstu apmeklējuši vien 142 023 bērni vecumā līdz 17 gadiem, savukārt 2012.gadā zobārstu apmeklējuši 150 698 bērnu vecumā līdz 17 gadiem.

Saskaņā ar Nacionālā veselības dienesta datiem 2013.gadā zobārstniecības izmaksas uz vienu bērnu Latvijā bija 38, 65 EUR, savukārt kopējās zobārstniecības izmaksas 7, 634 832, 47 EUR;

Salīdzinot ar Somiju, Dāniju, Zviedriju, bērnu mutes dobuma un zobu veselība Latvijā 12 gadīgo bērnu vidū ir vērtējama kā negatīva. KPE indekss¹ Somijā, Dānijā un Zviedrijā ir tuvu 1, savukārt Latvijā tas ir trīs reizes augstāks.

Bērniem līdz 6 gadu vecumam KPE indekss pastāvīgajiem zobiem ir praktiski nemainīgs, saglabājoties normas robežās no 0.6 – 0.7.

Katrs ceturtais Latvijas skolēns starp ēdienreizēm našķojas vismaz 6 vai vairāk reizes dienā, kas būtiski ietekmē kariesa veidošanos. Savukārt tikai 42% zēnu un 62% meiteņu skolas vecumā tīra zobus vairāk nekā vienu reizi dienā.

Īpaši neapmierinoša situācija ir zēnu vidū, no kuriem 15 gadu vecumā tikai 40,5% tīra zobus biežāk nekā vienu reizi dienā.

Visbiežāk mutes dobuma un zobu kariesa problēmu izcelsmes pamatā meklējama nepareiza vai nepietiekama mutes higiēna - zobu tīrīšana retāk kā divas reizes dienā, nepareiza zobu tīrīšana, nepareizi izvēlēti pārtikas produkti (produkti ar augstu cukura, tauku un ogļhidrātu daudzumu), kā arī vides un individuālie riska faktori (pieejamas fluorīdu daudzums, zobu emaljas stāvoklis un mutes mikroflora).

Tā kā Latvijā sastopamajā dzeramajā ūdenī ir ļoti zems fluorīdu daudzums, ir nepieciešama pastiprināta fluorīdu saturošu zobu tīrīšanas līdzekļu lietošana, lai nostiprinātu zobu emalju pret skābju negatīvo ietekmi.

¹KPE indekss raksturo vidējo kariozo, plombēto un izrauto zobu skaitu uz vienu pacientu

LATVIJAS REPUBLIKAS
VESELĪBAS MINISTRIJA

SPKC.gov.lv
SLIMĪBU PROFILAKSES UN KONTROLES CENTRS

Lai izvairītos no kariesa veidošanās galvenais, ir nenašķoties starp pamatmaltītēm, lai netiktu veidota skābe, kas veicina caurumu veidošanos.

Visefektīvākā zobu kariesa un mutes dobuma profilakse ir zobu tīrīšana divas reizes dienā – no rīta un vakarā!

Bērnu mutes dobuma un zobu veselību ietekmē ģimenes paradumi – kā rezultātā iespējams apgalvot, ka pieaugušo iedzīvotāju attieksmei pret bērnu mutes dobuma un zobu veselību ir līdzvērtīga. Pēc 2012.gada datiem zobārstu ne reizi nav apmeklējuši 46.8% respondentu, 55.2% vīriešu un 39.0% sievietes. Biežāk nekā reizi dienā zobus tīra tikai kopumā tikai 39.5% vīriešu un 58.5% sievietes.

Tā kā bērni pastāvīgi zobus tīrīt nav gatavi līdz pat 6 – 8 gadu vecumam, atbildība par bērnu mutes dobuma un zobu veselību ir jāuzņemas vecākiem.

Zobārsts vai zobu higiēnists bērnam pirmo reizi jāapmeklē līdz gada vecumam.

No 2 līdz 3 gadu vecumam bērniem zobu higiēnists ir jāapmeklē 2 reizes gadā, lai novērtētu bērna zobu veselības stāvokli un sakodienu, kā arī veiktu zobu aplikuma tīrīšanu, veiktu fluorīdu gēla aplikācijas un iemācītu bērniem pareizu zobu tīrīšanas tehniku ar fluorīdu saturošu preparātu lietošanu.

Bērniem līdz 18 gadu vecumam zobārstniecības pakalpojumi tiek segti no valsts budžeta tikai ar tām zobārstniecībām, kuras noslēgušas līgumu ar Veselības norēķinu centru. Savukārt zobu higiēnista apmeklējums tiek apmaksāts reizi gadā.

Bērnu mutes dobuma un zobu veselību pasliktina dažādi faktori - ekonomiskie apstākļi un nepareizs dzīvesveids.
